

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De piis affectibus, qui in ipso Sacrificio Missa adhiberi possunt cum magno merito ante introitum. C. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

integrantes, aliaque res ad eius complemen-
tum, spectantes, sed omnia quoque alia natura
opera, quæ solent contingere, sic à te offerantur
Deo. Ita fiet, ut quoties species, excreabis, eru-
ctabis, sternutabis, nasi vel oculorum humidita-
tem abiterges, oscitabis, tempore sacrificij, sin-
gula hæc Domino tuo offeras actuali & specia-
li oblatione, pure propter ipsum ex amore per-
fectissimæ benevolentia. Quod non tantum
possibile, sed facillimum esse solet, iis qui modo
infra dicendo, assuescunt ad talia

41. *Quartò*, omni studio conare, ut attentè, ac
valde feruenter proferas & legas ea, quæ pro-
fers & legis in Missa, eo sensu singula verba ac-
cipiendo, quem præ se ferunt, & similes affe-
ctus tuos iis adiungendo, tum breues, quos pa-
riet ipsa literalis & primæua verborum signifi-
catio, tum longiusculos (cursum tamen lectio-
nis & pronuntiationis non interruptentes),
quos celeri mentis cursu edes, ut pote antea præ-
cogitos & præmeditados, & memoria (per eo-
rum lectionem & praxim) impressos, modo
paucò potest explicando.

42. Non est autem cur deterreare multitudi-
nem affectuum: tum quia verba ipsa attentè
prolata & lecta, velis nolis, eos tibi suggerent, si
verborum, uti par est, significationi intelligendæ
attendas, tum quia alij affectus (ut ita dicam) li-
berè inuenti, & ex verbis deducti, infra expli-
candi, etsi multi sint, sensim tamen, vel lectione
aliquoties huius Opusculi iteratâ, vel praxi &
viti ipso, memoriæ insiguntur, adeo ut sine con-
fusione & fatigatione capitis Missam sis dictu-
rus. Proderit autem ad confusionem vitandam
& fatigationem, non statim omnes affectus in-
fra positos adhibere, sed, verbi gratiâ, primo die
ad hebdomada, illos solos, qui sunt in ipso pri-
mo ingressu ad altare. Secunda hebdomada, ad
de alios ad finem Evangelij, & sic deinceps,
alios adhibere sensim. Nam & profanæ disciplinæ
non vno die addiscuntur, quando magis affe-
ctus supernaturales vno die non possunt ab om-
nibus imprimi memoriæ: Quod ergo in simili
proposito dixit S. Chrysostomus idem tibi di-
ctum puta: *Cohibe te paulisper & comprime, nec ve-
lu repenti omnia simulq; discere, sed sensim atque
paulatim.*

CAPVT SEXTVM.

De pijs affectibus, qui in ipso Sacrificio Mis-
sæ adhiberi possunt, cum magno me-
rito ante INTROITVM.

43. **D**Vobis modis pijs affectus à vitis spirituali-
bus in sacrificio Missæ excitantur:
Primò, In ipsis & cum ipsis Missæ verbis, fetè
maximè tertium orandi modum à Sancto Patre
Ignatio in Exercitijs traditum.

Secundò, citra pronuntiationem verborum,
dum iis quæ proferenda erant prolatis, sacerdo-
ti tacendum est, ex præscripto Missalis: ut dum
Minister dicit *Confiteor*, vel dum orat pro viuis
& defunctis tacitè, post dictum: *Memento Domi-
ne*, vel, dum ante se habet sanctissimum sacra-
mentum, post dictas tres illas orationes, post
Agnus Dei, vel post dictum ter, *Domine non sum
dignus*. Vel, dum flecit genua coram sanctissimo
sacramento (quod à consecratione ad finem
Missæ ordinariè quilibet sacerdos facit decies)
vel dum sanctissimam Eucharistiam eleuat, à
populo adorandam. Hic, utriusque affectus ali-
quot adferendi erunt. Dicam primò de affecti-
bus circa verba Missæ deinde de alijs. Porro an-
tequam aliquis assuescat his affectibus elicien-
dis, ob defectum memoriæ, donec eos illi im-
primat, sat erit mente solâ Domino offerre vo-
luntatem dicendi Missam, cum omnibus illis
affectibus, qui hic scripti sunt. Sicut enim multa
peccata in confuso expetita sunt multa demeri-
ta, ita multi actus virtutum in confuso deside-
rati, sunt multa merita, si tamen cum generali-
tate actus, specialis, (sed breuis) reminiscencia
particularium virtutum fiat.

48. *Quoad verba Missæ*, Hoc primum in genere
suadeo, ne dum ea proferantur, aliquid aliud
mente agitur, diuersum à literali & propria
significatione, quàm ipsa verba exigunt & con-
tinent, tum ne mente alijs cogitationes, à ver-
bis prolatis diuersas agitante, in pronuntiatione
verborum Missæ erretur (quod grauius esset
peccatum, quàm error in verbis priuararum eu-
iusque precum commissus) tum ut præclaro
monito S. Bernardi satisfiat dicentis: *Ut nihil f. 47. in
aliud dum psallitur, præter id quod psallitur, cogitetur.* Cant.
Et addit: *Salubria sunt, sed minime illa salubriter in-
ter psallendum reuoluit. Spiritus enim sanctus, illa
hora gratum non recipit, quicquid aliud quàm debet,
neglecto eo quod debet obtuleris.* Idem sentit B. Lau-
rentius Iustinianus libro de disc. & perfect. mo-
nast. conu. cap. 17. S. Bonauentura c. 12. spec. &
p. 2. c. 1. S. Augustinus in Reg. 3. Hugo de S. Vi-
ctore in Annot. ad Psal. c. 17. Gerson 3. p. tract. de
or. alph. 78. litera G. & H. Gabriel lect. 62. in
Can. Missæ lit. M. Medina tr. de or. q. 14. fin. Ab-
bas Germanus apud Cassianum, Coll. 10. c. 12.
aliàs 13. S. Chrysostomus in Psal. 41. S. Benedi-
ctus in c. 19. Reg. Sancta Teresa in Itinere per-
fectionis c. 21. fin. & cap. 22. & c. 24. pag. 85. Post
initium, tum ut menti Sanctæ Ecclesie nos con-
formemus, quæ cum tanto delectu selegit
omnes Missæ sententias, versus, lectiones & præ-
ces, credendum non est, ex eius & Spiritus san-
cti mente fore, si more Picarum, & Psittacorū,
nuda verba, à Spiritu sancto dictata, ad ingene-
randum nobis eorum sensum & intelligentiam
pronunciemus, sensu eorum non ponderato,
nec intellecto, sed longè aliò accersito.

Secundò, Suadeo sacerdotibus, ut iuxta secun-
dum

dum orandi modum à sancto Patre nostro Ignatio traditum, omnia illa Psalmorum & orationum verba quæ iuxta Missalis præscriptum, quotidie à sacrificantibus recitantur, & continentur in ordinario ac Canone Missæ, multò ante præmeditata & benè ponderata habeant, ita enim fiet, vt piis affectibus, circa illa verba olim in meditatione, excitatis, & in prolatione verborum sub tempus Missæ breuiter, & veluti raptim reuocatis, mens impinguata, magnum percipiat deuotionis sensum & feruoris.

50. *Tertio. Quoad sonum vocis, & pronunciationem omnium verborum Missæ, tum eorum quæ clara & ab aliis perceptibili voce, tum aliorum, quæ secretò & submissa voce pronunciantur sunt, duo seruanda sunt, à sancto Patre nostro Ignatio semper seruata, & ab aliis viris sanctis, quos noui, tum sancti Ignatii discipulis, tum aliis.*

1, 3, 6, 12. *In primis ita sonorà voce pronunciantur sunt verba, (quæ iuxta Rubricas Missalis, secretò dici non debent) vt ab omnibus circumstantibus benè audiantur, & intelligantur. Et hoc est, quod de sancto Patre nostro Ignatio scribit Maffei, eum, cum rem diuinam faciebat, quæ recitanda forent, etiam in priuato sacello, nemine præter ministrantem adstante, contra morem Hispaniensem, elatà solitum voce pronunciant. Et quidem adeò elatà, vt quem admodum accepi à Patre Oliuero Manaræo teste oculato, vox sancti Patris Missam legentis, tam erat elata & sonora, vt per totum ambulacrum vicinum, exaudiretur, quamuis intercederent aliquot cubicula, intra sacellam & illud ambulacrum, per quod vox eius diffundebatur.*

Alterum quod suadeo seruandum, est, vt more sancti Patris Nostri Ignatii (quod didici ab oculato teste altero, Patre Benedicto Pererio) sine vllà festinatione, omnia proferantur verba Missæ, paulo celerius, quàm debeant proferri verba orationis, iuxta tertium orandi modum à sancto Patre nostro Ignatio in Exercitijs præscriptum. Sic sanctus Pater Noster Ignatius Missæ verba proferebat, sic alios Patres, ei coætaneos & familiares olim vidi oculis meis, & audiui, Missam dicentes, tum dum Nouitius eis Romæ sæpè ministrarem, Anno 1593. & 1594. Sub tempus quintæ Congregationis generalis, tum postea. Inter has celebriores fuerunt hi mihi probè noti, Pater Oliuarius Manaræus, Pater Franciscus Costerus, P. Benedictus Palmius, P. Benedictus Pererius, P. Ioannes Ignatius (olim cubicularius sancti Patris) P. Prosper Malanolta, P. Marius Beringucius, P. Laurentius Magius, P. Ioannes Baptista Viola vnus ex primis sexaginta professis nostræ Societatis. Præter hos, sic, eis posteriores, sacrum dicentes vidi, & quidem viros sanctitatis certa opinione ac prudentiæ laude clarissimos, P. Robertum Bellarminum, primum meum extra nouitiatum, in Societate

Rectorem, P. Petrum Antonium Spinellum, P. Iulium Mancinellum, P. Ioannem Baptistam Cicortum, P. Horatium Turfellinum, P. Ioannem Antonium Valtrinum, P. Ioannem Azor, P. Bernardinum Medices, P. Vincentium Brunum, P. Ioannem Baptistam ab Alexandro, P. Bartholomæum Riccium, P. Fabium de Fabiis, P. Ioannem Paulum Risum, P. Ioannem Baptistam Carminatam, P. Carolum Regium, P. Bernardinum Rosignolium, P. Franciscum Arias. Sic quoque solitum dicere sacrum, P. Bernardinum Realinum scio ab eius familiaribus. Et quod satis esse deberet ad id persuadendum, ita lentè & tardà pronunciantur dicebat semper Missam, P. Claudius Aquauia Generalis noster, & alter Generalis P. Mutius Vitelliscus sic eam legit, & sic mensuram iure carpi ab vllò è Societate. Alij curandi non sunt. Excitat enim vocis contentio, verbis lentè prolatis adiuncta, sensum pietatis & feruoris. Ideò B. Philippus, Laicus 3. Ordinis S. Francisci, Romæ meo tempore cum magna sanctitatis & miraculorum fama mortuus, & in templo SS. Philippi & Iacobi, Apostolorum apud Franciscanos. Conuentuales honorificè sepultus, & exposita publicè eius imagine, ac appensis votiuis tabellis, statim ab sepulturâ honorari ceptus, meritò, inquam, hic Dei seruus, Perusij interrogatus à P. Philippo Pantaleone è nostra Societate (à quo id postea Romæ audiui) cur manè euigilans, clamosa vsque aded voce, pia verba proferret, vt in vicinis ædibus probè audiretur, Respondit, se id facere ad excitandum contentione vocis, deuotionis feruorem, quem, ni id faceret, languere in se experiebat. Ideo, inquit S. Bonaventura, Verba apponimus, vt cum mens pigra est, ad se eleuandum ad Deum, per verba orationis sustentata eleuetur vt memoria Deo inheret, intellectus sensum attendat, affectus per deuotionem inflammatus guffet, quàm suavis est Dominus, ex intentione sacre orationis afflatus. Etiam Hugo Victorinus lib. de modo or. Ad hoc formatur in voce oratio, vt mentem oranti ad maiorem deuotionem accendat. Idem fuit & S. Augustini sensus. Ideò certis horis ad negotium orandi mentem reuocamus, verbis orationis nos ipsos admonentes, in id quod desideramus intendere, ne quod tepescere ceperat, omnino frigeat & penitus extinguatur, nisi crebrius inflammetur. Et hæc fortassis est causa, introductæ ab Ecclesiâ sonoris & clamoris vocibus Psalmodia, tanquam vigorem quædam menti adferentis, per incrementum vocis ac contentionem pectoris, & gutturis verba formantis. Sicut enim Concionatores dum in populo vehementiores affectus excitare volūt, vocem intendunt, idem ferè euenit, dum nos ipsos ad pietatis sensum excitare conamur, pronuntiatione sonorâ & clamorâ verborum. Vti proferri solent literæ Imperatoris vel Regis, dum coram eius subditis in publico aliquo cõ-

festu leguntur: secus legere, esset magna irreuerentia, & iusta offensio Maiestatis, à quâ missæ sunt literæ. Sic verba Missæ legantur pridie perceptæ.

Nunc percurrendæ sunt præcipuæ Missæ partes, & ordinariis eius verbis, varij pij sensus & affectus adscribendi ad quorum similitudinem alios, si hi non placebunt, quibus elicere potest. Porro in his affectibus excitandis, illud præ oculis habendum est, ut sint quàm maximè heroici, & ad virtutes primarias referantur: tum quia tales magis sunt meritorij, Deumque magis glorificent, tum ut sint conformes tam excellenti actioni sacrificij, eiusque termino & obiecto, quibus nihil excellentius fingi potest. Deinde loquendo in genere, omnia verba quæ leguntur vel proferuntur, & affectus iis adiuncti, procedant magno animi & cordis fervore, & quodam igneo ardore spiritus. Excelluit hac in re noster sanctus Pater Ignatius, qui, ut audiui ab oculato teste P. Benedicto Pererio, ad eodè dicendo Missam inflammabatur, ut facies eius tota roberet, ut ille dicebat, instar Cancri costi, & tanto fervore æstuabat, ut quandoque ab altari alienis manibus deportari in cubiculum debuerit, pedibus propriis præ languore & defectu virium, non valens subsistere. Ideoque nisi validus esset viribus, sacrificium offerre non poterat, sæpe verò illud aggressus, licèt se robustum sentiret, in morbum incidebat ob vehementiam ferventium spiritus affectuum, semel autem in lethalem morbum incidit ob duo sacrificia die Natalis Domini continenter celebrata, ut de eo scriptum reliquerunt eius domestici, P. Ludovicus Confalvus, & S. Petrus Ribadeneyra.

Dum te signas signo sanctæ Crucis, ipso sacrificij initio, dicendo, *In Nomine Patris &c.* duos affectus rapim elicere poteris.

Primo. Fidei contra Hæreticos Trinitatem negantes.

Secundo. Recordationis Christi Crucis, quam digitis in tuo corpore exprimis, ac proinde Christi Passionis in Cruce completæ, ex cuius plenitudine omnia in Sanctam Ecclesiam bona fluxerunt. Eisdem affectus renoua, dum aliis vicibus signabis te signo Crucis.

Dum profers, *Introibo ad Altare Dei*, Excita in te magnam reverentiæ affectum erga illud altare, & actionem sacrificij, quod tunc peragere incipis: est enim illud altare multò sanctius, quàm Rubus Moysis, quàm Mons Sinai, quàm Tabernaculum fœderis, quàm Arca Testamenti, quàm sancta sanctorum, quæ tamen Deus tam mirâ reverentiâ coli voluit. Rectè autem vocatur *Altare Dei*, ob quatuor causas:

Primo. Quia soli Deo dicatum est, uti & sacrificia soli illi & templa dicantur per cultum lætitiæ, non vlli sanctorum etsi in memoriam & honorem sancti Deo dicentur, sed non sancto, uti nos fides & Theologia docet.

Secundo. Est *Altare Dei*, quia Deus in illo colitur sacrificio Missæ, soli Deo debito.

Tertio. Quia peculiari modo ibi esse solet Deus sub speciebus sacramentalibus, quali non est alibi extra altaria, & sanctissimæ Eucharistiæ receptacula.

Quarto. Quia in illo Christus verus Deus, etsi non ratione diuinitatis, tamen ratione humanitatis diuinæ personæ vnitæ, principaliter sacrificat inuisibili modo, cum Sacerdote suo Ministro, eius nomine visibiliter sacrificante, ideoque in persona Christi dicente: *Hoc est corpus meum. Et, Hic est sanguis meus &c.*

Emitte lucem tuam & veritatem tuam. Hic pete diuinum lumen, ut, si es in statu peccati mortalis tibi ignoto det tibi gratiam hoc agnoscendi & illud deferendi, sicuti per gratiæ suæ lumen deductus es in montem sanctum Dei, & in tabernacula eius, Hoc est ad sanctam Ecclesiam Catholicam, instar montis visibilem, & omnibus sectis altiorem; & ad statum sacerdotalem vel regularem, qui more tabernaculorum, tam diu erit in vsu, quamdiu durabit peregrinatio huius vitæ.

Dum dicis *Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto*, & nunc & postea aliquoties, caputque inclinas, offer mente Deo illud caput sic inclinatum ad martyrium pro fide vel pietate, Dei causa magno & generoso animo offerendum. Cum tali affectu hæc verba in choro proferri à suis monialibus volebat B. Maria Magdalena de Pazzis Filia spiritualis Societatis nostræ, uti scribitur in eius vita.

Dum dicis, *Adiutoriū nostrum in Nomine Domini*, Excita intensum spei Theologicæ affectum, quo speres à Deo quadruplex adiutorium.

Primo. Pro consequendâ æternâ salute.

Secundo. Pro supernaturalibus medijs ad salutem necessarijs & vtilibus quàm plurimis, à Deo per Christi merita indubitatè obrinendis.

Tertio. Pro sufficientiâ bonorum temporalium ad consecutionem nostræ salutis necessariorum & conducentium.

Quarto. Pro illa peculiari necessitate, pro qua tunc oras, vel sacrificium illud offers, tibi adiutorium adiutorium.

Dum recitas *Confiteor*, Excita in te magnam Contritionis, (ut est distincta ab attritione) affectum: id est, dolorem de peccatis tuis & adhuc totius mundi, super omnia mala alia, idque purè propter Deum, super omnia bona dilectum. Et da operam, ut cum magno sensu, proferas illa verba, *Mea culpa*, pectusque tundas: quia, ut ait Concilium Tridentinum, *per hoc sacrificium fit, ut si cum vero corde & recta fide, cum metu & reverentia contriti ac poenitentes ad Deum decedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum poenitentia concedens, criminosa*

mina & peccata etiam ingentia dimittit. Dum Minister dicit *Confiteor*, Renoua intentionem, ob quam dicis illud sacrum, & adde paucis verbis mentalibus, sed magno ardore mentis, communes omnibus sacrificiis intentiones offerendo illud sacrum Deo.

Primò, in eius vt supremi Domini recognitionem & cultum.

Secundò, in gratiarum actionem pro omnibus eius beneficiis.

Tertiò, in satisfactionem pro peccatis tuis & totius mundi, & eorum expiationem.

Quartò, impetrationem omnium eorum que iuste petimus à Deo, & concessionem eorum, quibus indigere nos cognoscimus, & quæ melius Deus ipse nobis necessaria cognoscit, etsi nos ignoremus.

CAPVT SEPTIMVM.

De piis affectibus ab INTROITV Missæ ad initium CANONIS.

54. **D**Um ascendis Altare, & dicis, *Aufer à nobis, quasumus Domine cunctas iniquitates nostras*, Excita iterum affectum detestationis erga omnia prorsus peccata, quæ Deus videt, præsertim venialia, nullo excepto: nam per talem actum omnia quoad culpam (si es in gratiâ Dei) delentur statim iuxta doctrinam Theologorum bonorum. Quòd si cum magno feruore ea verba proferes, poteris etiam pœnam temporalem abolere, siquidem, vt ait S. Thomas, *Eucharistia vt sacrificium & vt sacramentum, eisi sufficit ad satisfaciendum pro omni pœnâ, tamen est satisfactoria illis pro quibus offertur, vel etiam offerentibus secundum quantitatem suæ deuotionis, & feruoris, & non pro totâ pœnâ.*

3. p. q. 79.
2. s.

Quoties ex præscripto Missalis, osculaberis Altare, ex reuerenti purissimi Amoris affectu erga Deum ac res eius, vtraque manum pone supra corporale, & illud, non mappam altaris (quæ non est æquè sacra) osculare, tanquam purissimam syndonem Domini tui, idque non extra lapidem portatilem Sanctorum reliquias continentem, sed eo in loco, in quo Reliquiæ sunt repositæ: hæc enim omnia sanctiora sunt quàm altera pars altaris, vel mappæ longioris totam mensam altaris tegentis.

55. Porro in osculis figendis, fige illa ex tenero amoris affectu erga Dominum Iesum, ibi prorsus vbi repones hostiam consecratam, eâ vetò consecratâ locum quàm maximè illi propinquum, nam cor amore feruidum, si non potest esse intra tem à se amatam, cupit esse rei amatæ quàm maximè propinquum, & arcè vnium.

56. Dum oscularis autem hoc modo corporale vel altare, præter amoris affectum, simul & se-

mel, excita actum Fidei, & Religionis, honorando osculis illas res & loca tanquam consecrata Ecclesiasticâ benedictione, iniquè ab hæreticis irrita. Porro da operam, vt hæc tanto spiritu facias, quanto faceres, si vel Christi cunas, vel propriam eius sindonem aut vestem osculareris.

Dum imponis Thus comburendum, vel iubes aut vides accendi candelas, præter actum Religionis, qui per ea Deo elicitur, à te Deo offerri possunt, optando vt pro amore eius ita annihileris, & priues te omnibus, & quodammodo ciuilitate intereas, nihil tibi præter diuinam gratiam retinendo, quemadmodum cera & Thus per ignem annihilatur & perit.

Dicendo *Kyrie eleyson*, Prima duo *Kyrie*, refer ad Deum Patrem, per quæ petas, vt tui miseretur, duplicemque à nobis auferat miseriam;

Primò, miseriam Peccati.

Secundò, miserias temporales, nos impediētes in diuino obsequio.

Dicendo *Christe eleyson*, pete ab eo, vt suâ misericordiâ abigat à nobis miserias pœnarum temporalium, hic vel in Purgatorio luendarum, quæ nondum sunt abolitæ, etsi culpæ peccatorum per Confessionem vel aliis modis sunt deletæ.

Duo verò vltima *Kyrie eleyson*, dirige ad Spiritum sanctum, petendo ab eo, vt suâ misericordiâ, amoueat communes in Ecclesiâ tuâ & toto mundo miserias spirituales, scilicet multitudinem peccatorum, & multitudinem iustorum tepidorum, vtrosque conuertendo: illos, ad vitam bonam, fide rectâ, & probis moribus ornata, hos ad vitæ sanctæ feruorem.

Dum verò dicit Minister primū *Kyrie eleyson* si vis, per illud à Deo Patre pete auferri miserias corporibus noxias, scilicet pestem & morbos & vulnera, & vicera.

Dum dicit idem bis *Christe eleyson*, pete vt Christus auferat miserias famis, seu sterilitatis, & bellorum & seditionum, & tumultuum ciuiliū.

Dum vltimò dicit medium *Kyrie eleyson*, pete à Spiritu sancto, vt animas defunctorum liberet à miseris Purgatorij quàm citissimè.

Dicendo *Gloria in excelsis Deo* &c. Sic illud piis affectibus raptim additis, solâ mente, impinguabis, hæc verba sic applicando mente solâ:

Laudamus te, ob beneficium Creationis nostræ, & tot creaturarum, ad vsum & oblectationem nostram nobis datarum.

Benedicimus te, ob beneficium Iustificationis.

Adoramus te, ob tuam infinitam excellentiam.

Glorificamus te, ob tot peccata tot in locis perpetrata & patienter à te tolerata, optando feruenti Dei glorificatione per spiritum factâ in locis & personis illis peccato contaminatis, quodammodo satisfacere Deo pro peccatis in eis commissis.

614.